

Asia: VN/34767/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Kunta ja hyvinvointialuetyönantajat kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksenluonnoksesta eduskunnalle laeiksi ulkomailla suoritettujen opintojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn tehtävään, ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain kumoamisesta sekä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Suomen työkäisten määrä kasvaa vain nettomaahanmuuton avulla. Osaavan työvoiman puute on tulevaisuudessa merkittävä haaste julkisen sektorin säännellyissä tehtävissä väestön ikääntyessä, syntyvyyden laskiessa ja huoltosuhteen heikentyessä. Ehdotetut muutokset tukevat Suomen työvoiman saatavuutta ja edistävät kansainvälisten osaajien työllistymistä. Joustavammat ja yhdenvertaisemmat tunnustamismenettelyt ovat keskeinen osa kestävästä työperäistä maahanmuuttoa ja julki-sen sektorin palvelujen turvaamista.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat pitää tärkeänä, että ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamiseksi Suomessa on yhdenvertaiset ja sujuvat prosessit riippumatta osaavan työntekijän kansalaisuudesta. EU/ETA-alueiden ulkopuolella suoritettujen tutkintojen tunnustamisen prosessien yksinkertaistaminen sekä menettelyjen yhdenmukaistaminen ammattipätevyysdirektiivin kanssa lisää Suomen houkuttelevuutta globaalisti.

Hallituksen esitysluonnoksen vaihtoehtoisissa toteuttamistavoissa on arvioitu mahdollisuutta säätää ulkomaanopintolakia koskevien hakemusten käsittelyajoista ammattipätevyyslain säännöksiä vastaavasti. Perustelujen mukaan ulkomaanopintolain mukaisiin päätöksiin ei esitetä sitovia käsittelyaikoja vastaavasti kuin ammattipätevyyslaissa, koska käytettävissä ei ole sisämarkkinoiden tietojen-vaihtojärjestelmän (IMI) kaltaista järjestelmää.

KT esittää, että jatkovalmistelussa selvitetään mahdollisuuksia kehittää tietojenvaihtojärjestelmää tai muuta vaihtoehtoista ulkomaanopintolakia koskevien hakemusten käsittelyajan ennakoitavuutta parantavaa ratkaisua. Ennakoitavissa olevat käsittelyajat tukevat hakijoiden pääsyä työelämään, vähentäisivät kansainvälisten osaajien epävarmuutta työn aloituksen osalta ja lisääisivät läpinäkyvyyttä tutkintojen tunnistamisen hallintoprosessissa.

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia.

KT kannattaa ulkomaanopintolakia koskevan esityksen tavoitetta järkevöittää tunnustamista vastaavan toimivaltaisen viranomaisen päätöksenteon perusteita ja menettelyitä siten, että tunnustaminen olisi sujuvampaa ja ulkomailla tehtävään kouluttautuneilla olisi nykyistä joustavammat mahdollisuudet täydentää osaamistaan ja päästä harjoittamaan Suomessa säänneltyä tehtävää.

Ulkomaanopintolakiin esitetyt muutokset sujuvoittavat päätöksentekoa, päätöksentekoprosesseja ja hakijan osaamisen täydentämisen tapoja niin että myös EU/ETA-valtioiden ulkopuolisten kansalaisten on mahdollista päästä harjoittamaan ammattiaan Suomessa sujuvasti ilman tunnustamisprosessista johtuvia viivästyksiä.

KT kannattaa lain soveltamisalan laajentamista siten, että toimivaltaisella viranomaisella olisi jatkossa mahdollisuus tehdä päätöksiä ulkomailla hankitun koulutuksen tuottamasta kelpoisuudesta myös sellaisiin säänneltyihin tehtäviin, joissa kelpoisuusvaatimuksena on muu kuin korkeakoulututkinto tai korkeakoulun opintosuoritus. Alle korkeakoulutasoisen koulutuksen tunnustamisen helpottaminen lisää päätösten yhdenvertaisuutta ja vähentää työnantajien hallinnollista taakkaa rekrytointivaiheessa.

KT pitää kannatettavana lain soveltamisen ulottamista myös niiden hallinnonalojen viranomaisten päätöksentekoon, joiden erityislainsäädäntö ei tällä hetkellä sisällä säännöksiä EU- ja ETA-alueen ulkopuolisten maiden kansalaisten tutkintojen tunnustamisesta. Ehdotettu muutos edistää tunnustamista hakevien asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua riippumatta toimivaltaisen viranomaisen hallinnonalasta.

KT kannattaa ehdotettuja muutoksia osaamisen täydentämistä koskevan sääntelyn osalta. Voimassa olleen ulkomaanopintolain mukaan osaamisen täydentäminen on ollut mahdollista ainoastaan täydentävien opintojen kautta. Esitysluonnoksessa osaamisen osoittaminen olisi jatkossa mahdollista myös kelpoisuuskokeen, sopeutumisajan tai näiden yhdistelmien avulla. Lisäksi päätöksenteossa voitaisiin huomioida hakijan ammatillinen työkokemus sekä Suomessa suoritettut

opinnot. Ehdotetut muutokset tarjoavat hakijoille monipuolisempia ja joustavampia tapoja osoittaa osaamisensa ja tukevat siten nopeampaa työllistymistä Suomeen.

KT kiinnittää huomiota Opetushallituksen työmäärän kasvuun erityisesti lain voimaantulon alkuvaiheessa sekä lain soveltamisalan laajenemisen myötä. Sujuvien ja nopeiden prosessien varmistaminen edellyttää riittäviä resursseja hakemusten käsittelyyn sekä hakijoiden ja työnantajien neuvontaan. Lisäksi KT kannustaa selvittämään mahdollisuuksia hyödyntää nykyistä laajemmin digitalisaatiota päätöksenteossa ja prosessien kehittämisessä työmäärän hallitsemiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista.

KT kannattaa ammattipätevyyslakiin esitettyjä muutoksia, joiden tavoitteena on vastata täsmällisemmin ammattipätevyysdirektiivin säännöksiä ja varmistaa EU-oikeuden sekä EU:n ja kolmansien maiden välisten sopimusten asianmukainen täytäntöönpano. Esitetyt pääosin tekniset tarkennukset edistävät hyvää hallintoa, selkeyttävät menettelyjä ja tukevat lain yhdenmukaista soveltamista Euroopan unionin lainsäädännön kanssa.

KT pitää perusteltuna myös esitysluonnoksessa esitettyjä säännöslisäyksiä, joilla varmistetaan työntekijöiden vapaan liikkuvuuden ja sijoittautumisoikeuden toteutuminen niissä tilanteissa, joissa ammattipätevyttä ei voida tunnustaa automaattisen tai yleisen tunnustamisjärjestelmän mukaisesti.

Puistolahti Assi
Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT